

OP GROND VAN VERTROUWEN

3 juli 2016

Voorgangers Ad de Gruijter (overweging) en Inge Boesveld

LEZINGEN

Vrolijk schaap (psalm 23 De Heer is mijn herder) uit, Karel Eykman, Een knipoog van u zou helpen.

Was ik een schaap
was hij mijn herder.
Was ik een schaap
bracht hij mij verder.

Hij wist waar groen grasland was
en fris, helder water.

Wilde ik weglopen
gaf hij me een tik met zijn stok.

En was ik zoek
ging hij mij zoeken.

Was ik stom
ging ik verdwalen,
hij keerde om
om mij te halen.

Ik was niet bang
want hij was bij me.
Al moesten we langs

smalle enge paden,
ik durfde best
want leeuwen of wolven
jaagt hij de stuipen op het lijf.

Wie kwaad wil doen
die lacht hij vierkant uit.

Ik voelde mij goed
kon op hem bouwen.
Ik kreeg weer moed
had weer vertrouwen.

Hij moedigde mij aan
maakte mij dapper.
Met hem erbij lukt het mij
mijn hele leven.

Was ik een schaap
dan wist ik het wel.

Mattheus 14, 22-32 (NBV)

Jezus gelastte de leerlingen in de boot te stappen en alvast vooruit te gaan naar de overkant, hij zou ook komen nadat hij de mensen had weggestuurd. Toen hij hen weggestuurd had, ging hij de berg op om er in afzondering te bidden. De nacht viel, en hij was daar helemaal alleen. De boot was intussen al vele stadiën van de vaste wal verwijderd en werd, als gevolg van de tegenwind, door de golven geteisterd. Tegen het einde van de nacht kwam hij naar hen toe, lopend over het meer. Toen de leerlingen hem op het meer zagen lopen, raakten ze in paniek. Ze riepen: 'Een spook!' en schreeuwden het uit van angst. Meteen sprak Jezus hen aan: 'Blijf kalm! Ik ben het, wees niet bang!'

Petrus antwoordde: 'Heer, als u het bent, zeg me dan dat ik over het water naar u toe moet komen.' Hij zei: 'Kom!' Petrus stapte uit de boot en liep over het water naar Jezus toe. Maar toen hij voelde hoe sterk de wind was, werd hij bang. Hij begon te zinken en schreeuwde het uit: 'Heer, red me!' Meteen strekte Jezus zijn hand uit, hij greep hem vast en zei: 'Kleingelovige, waarom heb je getwijfeld?' Toen ze in de boot stapten, ging de wind liggen. In de boot bogen de anderen zich voor hem neer en zeiden: 'U bent werkelijk Gods Zoon!'

Overweging

De Tsjechische dichter Miroslav Holub schrijft over een groep Hongaarse soldaten die door een luitenant op verkenning de Alpen in is gestuurd. Het is ijzig koud en het begint te sneeuwen. Na twee dagen is de verkenningsgroep nog niet terug en de luitenant vreest dat hij ze de dood in gestuurd heeft. Maar dan op de derde dag komen ze toch uit de bergen naar beneden, in het basiskamp. Grote opluchting. Hoe hebben ze de weg gevonden? 'Tja', zegt een van hen, 'we dachten echt dat we verloren waren tot een van ons in zijn broekzak een kaart vond. Dat stelde ons gerust en we sloegen onze tenten op. Toen het sneeuwen ophield vonden we met de kaart de juiste richting. Hier zijn we dan!' De luitenant vraagt naar de kaart om deze te bestuderen. Het is geen kaart van de Alpen maar van de Pyreneeën.

[Holub, de geboorte van Sisyphus (2008, p.86). Een keuze uit de gedichten en andere teksten 1958-1998. De bezige bij-Amsterdam]

Het bezit van die landkaart geeft kennelijk voldoende vertrouwen aan de verdwaalde soldaten die vast zijn komen te zitten, om de route naar het veilige dal te zoeken. Preciezer bekeken is het niet de kaart, want die is van de Pyreneeën, maar de noodzaak en vooral de durf om te gaan!

Zo lijkt het ook te gaan in het verhaal over de leerlingen van Jezus die in een boot op het water in slecht weer verzeild raken. 'Tegenwind' staat er en 'door golven geteisterd.' Het moet behoorlijk lang geduurd hebben want ze gaan varen als de nacht valt en tegen het einde van de nacht kwam hij (Jezus) lopend over de zee naar ze toe. Er staat dus niet dat Jezus over het water of over het meer loopt zoals in de NBV vertaling. In de grondtekst staat dat hij loopt 'over de zee' en dat zal wel zo zijn betekenis hebben.

Eerst twijfelen de leerlingen of hij het wel is. 'Blijf kalm! Ik ben het...' klinkt het geruststellend. Dat maakt kennelijk het verschil want Petrus zegt.....'zeg me dan dat ik over het water naar u toe moet komen'.

Sophietje probeert voor het eerst zonder hulp naar de andere kant van de straat te fietsen. Moeder steekt haar handen al uit en zegt: Kom maar, je kan het wel, het komt goed....en daar gaat Sophietje, ze slingert wat maar haalt schadevrij de overkant.

Ismaïl durft het drukke plein niet over te steken. Moeder neemt zijn hand in de hare; ze zegt, 'kom maar', en ze loodst hem veilig naar de overkant.

Nu gaat het bij Mattheüs niet over alledaagsheid - hoewel die er wel degelijk toe doet - maar over een diepe crisis.

Mattheüs vertelt ons maar liefst twee verhalen over een storm waar de leerlingen in terecht komen. In dit tweede stormverhaal stapte Petrus, ertoe uitgenodigd door Jezus, uit de boot op het water. Dit verhaal is geschreven in de tijd dat de jonge kerk zonder Jezus in hun midden een weg moet zien

te vinden in een tijd waarin het land is bezet door de Romeinen, christenen worden vervolgd om hun geloof en... er is interne verdeeldheid is over de koers. Twijfel, onzekerheid en conflicten. Hoe nu verder?

Petrus hoort Jezus zeggen: 'Kom!' Hij neemt het risico, want deze stem vertrouwt hij wel, stapt uit de boot, twijfelt dan toch weer, tja, wie kan over water lopen, en dan is er die helpende, reddende hand. 'Waarom heb je getwijfeld?' zo klinkt het.

Petrus steekt z'n nek in elk geval uit. Waar blijven de anderen.....? Die zitten nog in de boot. Wat zouden wij doen? Midden in de storm in goed vertrouwen toch maar een stap wagen in het ongewisse?

Dat je uiteindelijk in rustig vaarwater belandt, weer vaste grond onder de voeten voelt, dat hoop je wanneer een crisis zich in je leven aandient. Je kunt behoorlijk uit evenwicht raken, het vertrouwen in jezelf, in anderen, in de toekomst verliezen. Vertwijfeld kun je je afvragen hoe het nu verder moet en vrees je 'ik ga kopje onder, hier kan ik niet tegenop.'

Zondag 26 juni jl. zond BNN televisie het programma uit 'Dynamo revealed'. De bekende Engelse illusionist Dynamo (Steven Frayne) laat met zijn onbegrijpelijke trucs iedereen verbaasd achter. Dynamo liep over het water, over de rivier de Theems in Londen. Een illusie uiteraard.

Hij vertelt in het televisieprogramma dat hij als klein jongetjes nogal verlegen was maar dat zijn grootvader altijd vertrouwen in hem uitsprak en hem stimuleerde en steunde. Hij zegt: 'Zonder mijn grootvader zou ik niet geworden zijn wie ik nu ben.'

Of je durft vertrouwen op je eigen kracht en kunnen én op die van anderen, hangt voor een groot deel af van de ervaringen in onze jeugd vertelt ons de ontwikkelingspsycholoog Erik Erikson (VS 1902-1994). Een kind dat geborgenheid ervaart bij moeder [en vader], dat er voeding is bij honger, dat er veiligheid is bij angst, voelt zich gedragen, gewaardeerd en geaccepteerd en ontwikkelt zo een basisvertrouwen [basic trust] dat er later ook is als moeder en vader er niet bij zijn.

Wanneer dit ontbreekt en wantrouwen en twijfel je leidraad zijn, wat doe je dan in een storm en wat doe je als dan iemand tegen je zegt 'Kom maar, je kan het wel, ik ben bij je, je zult niet vallen, ik neem je bij de hand.....'(?)

De psychiater Anna Terruwe (NL 1911 - 2004) ontwikkelde de bevestigingsleer waarmee ze internationaal bekendheid verwierf. Ze maakte in haar praktijk mensen mee met faalangst, frustratie, gevoelens van vervreemding en eenzaamheid.

Veel van haar cliënten waren onvoldoende bevestigd in dat je mag zijn wie je bent.

In een gedichtje schrijft ze:

Jij mag zijn zoals je bent
om te worden wie je bent,
maar nog niet kunt zijn;
en je mag het worden
op jouw wijze
en op jouw uur

In 1972 schreef ze het boek 'Geef mij je hand'

Voor wie onvoldoende bevestigd is en niet zo makkelijk vertrouwt op eigen kunnen of op die uitgestoken hand van een ander, valt het niet mee de stormen in het leven tegemoet te treden. Begrijpelijk ook wanneer je vertrouwen geschonden is, wanneer je beduveld bent, alleen gelaten met je problemen,' zoek het maar uit'.

Vertrouwen is kwetsbaar, er is een risico aan verbonden. Zomaar iedereen vertrouwen lijkt naïef en

een beetje gezond wantrouwen soms terecht. Maar als wantrouwen en twijfel je leidraad zijn, wat doe je dan in een storm?

In het verhaal van de storm zitten allen - net als wij in de samenleving - in hetzelfde schuitje!
Soms komt alles tegelijk (nacht, hoge golven, tegenwind en het kan lang duren)..
Hoe komen we met elkaar in rustiger vaarwater en veilig aan de overkant?
Dichter bij huis: Wie reikt jou en mij als het stormt in je leven de hand en zegt 'Kom!'

Mattheüs loopt over water. Maar Jezus loopt in het verhaal over de zee. Zo staat het in de grondtekst.

De zee staat in Bijbelteksten vaak symbool voor dreiging en ondergang. De zee van de zondvloed, de Schelfzee waar het volk onder leiding van Mozes doorheen trok en waar de Egyptenaren vervolgens in omkwamen, de zee waarin monsters huizen, de Leviathan.

In het boek Openbaring (21,1) staat dat wanneer er ooit sprake zal zijn van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde dat die zee.... er niet meer is.

Jezus loopt over die zee. Petrus loopt over water.

Daar moeten we het mee doen. In ons leven zal nog wel eens een storm opsteken. Die nieuwe hemel, nieuwe aarde is nog niet. In de storm zijn we op elkaar aangewezen.

In 'Vrolijk schaap', een bewerking van Psalm 23 door Karel Eykman horen we:

Hij moedigde mij aan, maakte mij dapper.

Met hem erbij lukt het mij - mijn hele leven.

Was ik een schaap, dan wist ik het wel.

De Hongaarse soldaten vertrouwden op hun routekaart, Sophietje en Ismaïl op moeder, Petrus op zijn durf en de uitnodiging 'Kom!' van iemand die te vertrouwen is want die (A)nder kent hem wel
En wij?

*...en Jezus was een visser,
die het water zo vertrouwde,
dat Hij zomaar over zee liep,
omdat Hij had leren houden
van de golven en de branding,
waarin niemand kan verdrinken,
Hij zei: ' Als men blijft geloven,
kan de zwaarste steen niet zinken'.
Maar de hemel ging pas open,
toen Zijn lichaam was gebroken
en hoe Hij heeft geleden,
dat weet alleen die Visser aan 't kruis.....
en je wilt wel met Hem meegaan,
samen naar de overkant
en je moet Hem wel vertrouwen,
want Hij houdt al jouw gedachten in Zijn hand.*

[Herman van Veen, Suzanne - couplet 2]

Ad de Gruijter 3 juli 2016